

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
A288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

Отже, цифрова компетентність адвоката сьогодні — це не просто вимога часу, а ще й основа професійної стійкості й ефективності. Вона визначає здатність адвоката діяти в умовах постійних змін, швидко адаптуватися до нових технологічних реалій і водночас зберігати етичні та правові стандарти професії. У період, коли Україна виборює свою свободу і майбутнє, розвиток цифрової компетентності у сфері права є ще одним кроком до зміцнення правової держави. Адже сучасний адвокат — це не лише фахівець із права, а й провідник цифрової справедливості, який здатен поєднати професійну компетентність із технологічним прогресом.

Список використаної літератури

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#n159>

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент *Храпенко Олена Олегівна*

Георгію О. Ю.

студентка 3-го курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗАХИСТ ПРОФЕСІЙНИХ ПРАВ АДВОКАТІВ, ЯКІ ЗАЛУЧАЮТЬСЯ ДО НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ

У правовій системі України фундаментальне право кожного на професійну правничу допомогу є наріжним каменем доступу до правосуддя. Ця гарантія закріплена на найвищому рівні — у статті 59 Конституції України, де чітко зазначено, що у випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно [1]. Реалізація цього конституційного обов'язку покладена на систему безоплатної правничої допомоги (БПД), ключову роль у якій відіграють адвокати для соціально незахищених верств населення у кримінальних, цивільних та адміністративних справах, забезпечуючи реальний доступ до правосуддя [2]. Актуальність обраної теми зумовлена необхідністю зміцнення інституту адвокатури як незалежного правозахисного інституту, усуненням дисбалансу між високими державними гарантіями надання безоплатної правничої допомоги (БПД) та фактичними

умовами роботи адвокатів, що їй надають, а також гострою потребою у забезпеченні реальних, а не лише декларативних гарантій їхньої професійної діяльності, оскільки тільки захищений та незалежний адвокат може ефективно захищати права громадян і забезпечувати функціонування правової держави. Професійні права та гарантії діяльності адвокатів, які працюють у системі БПД, базуються на загальних положеннях Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», що визначає такі ключові гарантії, як незалежність адвокатської діяльності та заборона будь-якого втручання у діяльність адвоката тощо [3, ст. 23]. Кримінальний процесуальний кодекс України [4] додатково деталізує ці гарантії у кримінальному процесі, зокрема щодо права на конфіденційні побачення та заборони вилучення документів, пов'язаних із виконанням обов'язків.

Головна проблема полягає у незабезпеченні належного, повного та своєчасного захисту професійних прав цих адвокатів на тлі системних викликів. Це проявляється у хронічних затримках у виплаті винагороди за надану допомогу, що сягають місяців і навіть років, змушуючи адвокатів фактично кредитувати державу, та у невідповідності розміру оплати фактично витраченого часу і складності справ. На системний характер цієї проблеми вказує факт її розгляду Європейським судом з прав людини у справі «Суханов та Ільченко проти України» [5], де бездіяльність Уряду України щодо затримок виплат була кваліфікована як порушення майнового інтересу.

Додатковою гострою проблемою є тиск та втручання у професійну діяльність з боку працівників правоохоронних органів, що включає спроби втручання у правову позицію, перешкоджання доступу до клієнта, неправомірні спроби отримати інформацію, що становить адвокатську таємницю, а також ототожнення адвоката з клієнтом. Для протидії цьому Рада адвокатів України ухвалила Рішення № 70 від 02.08.2022, яке прямо забороняє пряме чи опосередковане втручання органів БПД до позиції адвоката по справі, що є спробою захистити принцип незалежності. [6]. Поширеною формою тиску є ототожнення адвоката з клієнтом, що проявляється у вигляді публічних звинувачень або під час слідчих дій. Хоча Верховна Рада України ухвалила Закон, яким запровадила адміністративну відповідальність за публічне ототожнення адвоката з клієнтом [7], досі актуальними залишаються випадки втручання у правову позицію та неправомірні спроби отримати інформацію, що становить адвокатську таємницю.

Критичним питанням також є неналежне матеріально-технічне забезпечення, зокрема відсутність належних умов для конфіденційних побачень із клієнтом, що порушує гарантоване право на конфіденційне спілкування, та недостатній рівень безпеки адвокатів. Ці чинники підривають принцип незалежності адвокатури, знижують

якість захисту та потребують рішучого захисту від будь-яких форм тиску та втручання для забезпечення верховенства права. На практиці ця проблема проявляється у неналежних умовах для конфіденційних побачень із клієнтом у слідчих ізоляторах, ізоляторах тимчасового тримання чи приміщеннях правоохоронних органів, що порушує гарантоване КПК України право на конфіденційне спілкування. Рада адвокатів України, розуміючи цю загрозу, затвердила Порядок дій з питань забезпечення гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних і соціальних прав адвокатів (Рішення РАУ від 15.12.2023 № 123) [8]. Цей документ детально описує механізми реагування на випадки перешкоджання здійсненню адвокатської діяльності, до яких належать і незабезпечення права на конфіденційні побачення або погрози життю чи здоров'ю адвоката. Це свідчить про те, що недостатня матеріально-технічна база і загроза безпеці є настільки поширеними, що потребують окремого детального регулювання на рівні адвокатського самоврядування.

Науковці одностайно визнають, що незважаючи на законодавче закріплення, ефективність гарантій адвокатської діяльності у системі БПД залишається низькою. У цьому контексті надзвичайно важливими є праці Н. М. Бакаянної, яка комплексно досліджує інститут адвокатури. Н. М. Бакаянова зазначає, що суть адвокатури та її діяльність з забезпечення права на правову допомогу складають одну з ключових наукових проблем, а також наголошує, що необхідність розвитку науки про адвокатуру зумовлена специфікою адвокатської діяльності та конституційним закріпленням виключного права адвокатів на представництво в судах [9]. Належний захист професійних прав адвокатів, залучених до системи БПД, є необхідною умовою для забезпечення верховенства права та рівного доступу до правосуддя, що вимагає комплексних рішень. Для цього критично необхідно підвищити та своєчасно виплачувати оплату послуг адвокатів БПД, внести зміни до КПК України та інших актів для посилення процесуальних гарантій незалежності (заборона втручання та гарантія конфіденційності), а також забезпечити реальні гарантії безпеки та покращити матеріально-технічну базу для належних умов праці та конфіденційних зустрічей.

Список використаної літератури

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp#Text>
2. Про безоплатну правничу допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
5. Справа «Суханов та Ільченко проти України». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_a16#Text
6. Рішення РАУ № 70 від 02.08.2022 р. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2022-08-02-r-shennya-rau-70_62fcfd46cb86e.pdf
7. Верховна Рада України прийняла Закон щодо забезпечення дотримання гарантій адвокатської діяльності. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/264067.html>
8. Рішення Ради адвокатів України «Про затвердження Порядку дій з питань забезпечення гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних і соціальних прав адвокатів» від 15.12.2023 р. № 123. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2023-12-15-poryadki-123_65ae8cbe01144.pdf
9. Бакаянова Н. М. Предмет, об'єкт та методологія науки про адвокатуру. *Актуальні проблеми держави і права*. 2017. Вип. 76. С. 3–7. URL: <http://www.apdp.in.ua/v76/3.pdf>

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових та правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доктор філософії в галузі права *Синицин Павло Миколайович*

Гордієнко В. С.

студентка 3-го курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

РОЛЬ СИСТЕМИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВНИЧОЇ ДОПОМОГИ У ЗАХИСТІ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабне вторгнення рф 24 лютого 2022 року та запровадження воєнного стану суттєво трансформували правові та соціальні реалії України, створивши безпрецедентні виклики у сфері захисту прав людини. Найбільш незахищеною групою виявилися діти. Військова агресія спричинила глибоку кризу, внаслідок якої значна кількість дітей постраждала: це сироти, діти, позбавлені житла, діти з інвалідністю, безпритульні та діти-біженці, які потребують соціальної, психологічної та правової підтримки.

Особлива увага та розширення соціально-правових гарантій необхідні для дітей, які перебувають у складних сімейних обставинах (неповні, багатодітні, прийомні сім'ї, ДБСТ), а також для дітей з хронічними хворобами, залежних від постійного лікування. Гуманітарна